

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ

..Είδαμε λοιπόν πως το ζώο στη ζωή μας δεν είναι υποκατάστατο. Πως η σχέση μαζί του είναι μια πρότυπη, αυθεντική, πρωταρχική σχέση, υπαγορευμένη από την ίδια την φύση.

Θα προχωρήσω όμως πάρα πέρα. Όχι μόνο το ζώο δεν είναι υποκατάστατο - αλλά για τον άνθρωπο είναι αναντικατάστατο. Η σύνδεση με αυτό προσφέρει κάτι που δεν μπορεί να το αντλήσουμε από αλλού. Ούτε από την σχέση με άλλον άνθρωπο.

Για τον Μίλαν Κούντερα, στον οποίο χρωστάμε μια από τις βαθύτερες αναλύσεις της ζωοφιλίας (στο μυθιστόρημά του "Η Αβάσταχτη Ελαφρότητα του Είναι") η αγάπη ανάμεσα στο ζώο και τον άνθρωπο είναι ανώτερη από την αγάπη μεταξύ των ανθρώπων.

"... η αγάπη του άντρα και της γυναίκας", γράφει "είναι εξαρχής ενός είδους κατώτερου απ' αυτό που μπορεί να είναι () η αγάπη ανάμεσα στον άνθρωπο και στον σκύλο, αυτή η παραδοξότητα της ιστορίας που ίσως ο Πλάστης να μην την είχε προβλέψει."

Και ο Κούντερα αναλύει τα χαρακτηριστικά αυτής της αγάπης. Άδολη, εκούσια, καθαρή, ελεύθερη. Ειδυλλιακή. Η λέξη ειδύλλιο αναφέρεται στον Παράδεισο.

Γιατί το ζώο είναι αναντικατάστατο;

Αρκετά χρόνια πριν από τον Κούντερα είχα γράψει στο "Βιβλίο των Γάτων":

Τα ζώα είναι αυτά που είναι:

Καθαρή φύση. Τίμια κοιτάνε,

κατάματα. Ο άνθρωπος, έξω από την φύση

αναζητά.

Το ζώο είναι. Ο άνθρωπος γίνεται. Αν μπορεί.

Το ζώο είναι αναντικατάστατο διότι παρέχει στον άνθρωπο την επαφή με το καθαρό Όν. Μπορείτε να το ονομάσετε φύση ή παράδεισο.

Το ζώο ΕΙΝΑΙ. Απόλυτα, αυθόρμητα, τέλεια. Μια ύπαρξη πλήρης. Ο άνθρωπος, από τότε που γεύτηκε το δέντρο της Γνώσης, δεν είναι πλήρης. Διότι ξέρει πως θα πεθάνει.

Η γνώση του θανάτου και της φθοράς, υπονομεύει το ανθρώπινο ον. Το κάνει αβέβαιο, παροδικό, αμφίβολο.

Δίπλα στον άνθρωπο, το κάθε ζώο είναι ένας βράχος σιγουριάς και τελειότητας.

Ο άνθρωπος, με τη γνώση, αλλοτριώθηκε. Αποξενώθηκε. Δεν βρίσκεται μέσα στη φύση - είναι απέναντι. Δεν κάνει ένα με το παν - είναι άλλος, ξένος.

Το ζώο ανήκει στο παν. Είναι η γέφυρα που μας συνδέει με την ζωή πριν από τη γνώση. Ίσως και με τη ζωή μετά τη γνώση...

Οι ταπεινοί σκύλοι, οι αθόρυβες γάτες, είναι πρεσβευτές του όντος κοντά μας. Είναι αγγελιαφόροι της άλλης όχθης.

Αν ρωτήσετε τους περισσότερους ζωόφιλους, τι τους ελκύει στα ζώα, θα σας μιλήσουν για την σταθερότητα, την εμπιστοσύνη. Το ζώο, θα σας πουν, δεν σε προδίδει ποτέ.

Γιατί δεν προδίδει ούτε τον εαυτό του. Είναι αυτό που είναι. Ξέρει αυτά που ξέρει, απόλυτα. Δεν ταλαντεύεται. Δεν παλινδρομεί. Δεν αμφιβάλλει ούτε αμφισβητεί. Δεν έχει άγχος θανάτου ούτε ζωής.

Και η αγάπη του είναι σταθερή και διαυγής. Δεν έχει προϋποθέσεις, ούτε διαθέσεις, ούτε διακυμάνσεις.

Το ζώο είναι και η σταθερότητα μέσα στο χρόνο - η υπέρβαση της ιστορίας. Πορεύεται δίπλα μας μέσα στην ιστορία αλλά δεν της ανήκει. Ανήκει στη φύση. Η φύση είναι ανιστορική. Εμείς αλλάζουμε συνέχεια - όμως ένας σκύλος από την Ασσυρία και μια γάτα από την αρχαία Αίγυπτο, είναι ίδιοι με τους σημερινούς.

Το πιο συγκινητικό περιστατικό που έχει ποτέ γραφτεί για συμπεριφορά ζώου, αριθμεί ηλικία τριών χιλιάδων ετών: Ο 'Αργος ο σκύλος του Οδυσσέα περίμενε είκοσι χρόνια να δει τον άνθρωπό του για να ξεψυχήσει.

Εκεί και ο 'Αργος κείτονταν τσιμπούρια φορτωμένος

Και τότε, όπως μυρίστηκε κοντά του τον Οδυσσέα

κούνησε λίγο την ουρά, κατέβασε τ' αυτιά του,

όμως δεν είχε δύναμη να τρέξει πια κοντά του

Και ο σκληρός Οδυσσέας, έτοιμος για εκδίκηση, παραλίγο να προδοθεί. Κλαίει για πρώτη φορά (απομόρξατο δάκρυ). Κι ευθύς ως φεύγει, ο 'Αργος πεθαίνει.

'Αργον δ'αυ κατά μοίρα λάβεν μέλανος θανάτοιο

αυτίκ'ιδόντα Οδυσύα εικοστώ ενιαυτώ.

Μοίρα έχει και ο 'Αργος. Σαν τους ανθρώπους. Τον μαύρο θάνατο. Περίμενε είκοσι χρόνια. Πέστε μου μετά πως ο σκύλος έρχεται μόνο για το κόκαλο, κι η γάτα για το ψάρι.

Αυτή την σταθερότητα, αυτή την πίστη, σπάνια - η ποτέ - δεν την βρίσκεις σε άνθρωπο. Στο ζώο πάντα. Εκεί ισχύουν νόμοι ενός άλλου κόσμου.

Το κοντινό μας ζώο είναι ό,τι μας απόμεινε από τον παράδεισο. Από την κατάσταση της σιγουριάς, της αθωότητας και της απλότητας που κάποτε εγκαταλείψαμε.

Ήδη οι ψυχίατροι έχουν αποδείξει πως ένας τετράποδος σύντροφος είναι το καλύτερο αντίδοτο στο άγχος της ύπαρξης. Ο άλλος άνθρωπος δεν μπορεί να σας δώσει αυτό το αίσθημα του απόλυτα απλού. Ίσως μόνο ένα βρέφος, που κι αυτό στην αρχή, είναι καθαρή φύση.

Ο Κούντερα έγραψε: "κανένα ανθρώπινο πλάσμα δεν μπορεί να κάνει σε ένα άλλο την δωρεά του ειδυλλίου. Μόνο το ζώο μπορεί, επειδή δεν το έδωξαν από τον Παράδεισο."

Να γιατί το ζώο είναι αναντικατάστατο.

Αποτελεί τον ομφάλιο λώρο που μας συνδέει με την αθώα και άδολη ύπαρξη, με τον αρχέγονο εαυτό μας, τις ρίζες μας.

Κι όσο περισσότερο απομακρυνόμαστε από τη φύση, τόσο πιο πολύ θα μας χρειάζονται τα ζώα. Για να εξισορροπούν την αμφιβολία. Να μας βοηθήνε να ξεχνούμε την αλλοτρίωση. Να αποκαθιστούν μέσα μας την αρμονία και την ενότητα.

*

